

Digitalizace ve státních archivech

PhDr. Jiří Úlovec

Ministerstvo vnitra – odbor archivní správy
a spisové služby

Tel.: 974 847 601

E-mail: jiri.ulovec@mvcvcr.cz

Právní předpisy

Zákon č. 499/2004 Sb.

§ 46 odst. 2 písm. a) a § 49 odst. 2 písm. a)

§ 34 odst. 3

§ 34 odst. 6

Vyhláška č. 645/2004 Sb.

§ 14

Principy péče o archiválie

Ustanovení § 46 odst. 2 písm. a) a § 49 odst. 2 písm. a) zákona – povinnost státních archivů pečovat o archiválie. Jeden z úkolů péče – zpřístupňování archiválií.

Tři cíle vytváření digitálních kopií archiválií:

- 1. ochrana fyzického stavu archiválií a snaha u jejich uložení v co možná nejméně proměnlivém prostředí,
- 2. zjednodušení přístupu žadatelů o nahlížení do archiválií,
- 3. vytváření kopií archiválií pro účely vlastního archivu.

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Využívání digitálních kopií veřejností

- 1. Zveřejňování prostřednictvím vzdáleného přístupu.
- 2. Využívání žadateli o předložení archiválií v badatelných jednotlivých archívech.
- 3. Využívání samotnými archívy.

Digitalizace ve státních archivech

Teoretické základy

- Metodický pokyn k využívání digitálních reprodukčních technologií v archivní praxi z 25. září 1998 (návrh postupu pro digitalizaci mikrofilmů se snímky archiválií s minimálními hodnotami výstupů).
- Doplnění v roce 2011 o metodický návod k upřesnění technických parametrů a požadavků při digitalizaci dokumentů v digitalizačních centrech.
- Standard pro jednotnou evidenci matrik a výměnný formát pro ukládání a zasílání záznamů matrik v digitální podobě.
- Standard pro ukládání a zasílání pomůcek druhu inventář a dílčí inventář v digitální podobě (2006).

Předmět digitalizace

- Archiválie prohlášené za archivní kulturní památku.
- Archiválie prohlášené za národní kulturní památku.
- Archiválie nejčastěji žádané badateli.

Typy digitalizovaných archiválií

- Úřední knihy
- Matriční knihy
- Kroniky všech typů
- Grafika
- Mapy a plány
- Fotografie
- Aktový materiál

Výsledky digitalizace archiválií

Národní archiv

- Matriční knihy a rejstříky židovských náboženských obcí z let 1784 až 1949 (téměř 3000 svazků) – www.badatelna.cz/fond/1073,
- 23000 listin v rámci projektu Monasterium – www.monasterium.net,
- Pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství (konskripce) z let 1850 až 1914, <http://digi.nacr.cz/prihlasky2/>,
- ukončena digitalizace kontrolních matrik židovských náboženských obcí,
- probíhá digitalizace knih familiantů, zpřístupnění do poloviny r. 2014,
- dokončena digitalizace prohlášení za mrtva (6 bm), zpřístupnění na webu archivu do konce roku 2013,
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- ve spolupráci s ÚAZK digitalizováno 9138 map stabilního katastru, zpřístupnění na adrese <http://archivnimapy.cuzk.cz> pod sekci Stabilní katastr, Digitalizované skici.

Výsledky digitalizace archiválií

Státní oblastní archiv Praha

- digitalizace matričních knih, dosud zpřístupněna přibližně polovina (cca 5000 matričních knih) v rámci projektu MZA Acta publica (<http://actapublica.eu>),
- průběžná digitalizace dalších vybraných typů archiválií,
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- elektronické archivní pomůcky (<http://pomucky.soapraha.cz>).

Výsledky digitalizace archiválií

Státní oblastní archiv Plzeň

- digitalizace matričních knih, dosud zpřístupněno na webových stránkách projektu Acta Publica (<http://actapublica.eu>) cca na 9700 svazků,
- Digitalizace kronik všech typů a sbírek fotografií v rámci společného přeshraničního projektu SOA Plzeň a Generálního ředitelství státních bavorských archivů (<http://www.portafontium.cz>),
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- průběžná digitalizace dalších typů archiválií (projekt Monasterium).

Výsledky digitalizace archiválií

Státní oblastní archiv Třeboň

- Digitalizovány matriční knihy (<http://digi.ceskearchivy.cz>), průběžně digitalizovány a zpřístupňovány nové přírůstky,
- sčítací operáty ze sčítání lidu z let 1857 až 1921,
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- soupisy poddaných, Historica Třeboň, historické mapy, kroniky všech typů.

Výsledky digitalizace archiválií

Státní oblastní archiv Litoměřice

- matriční knihy (http://matriky.soalitomerice.cz/matriky_lite/),
- sčítací operáty Sčítání lidu 1921 (cca 445 000 snímků),
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- veřejné adresáře,
- mapy a plány (webová aplikace Archivní VadeMecum na adrese <http://matriky.soalitomerice.cz/vademecum>),
- soupisy poddaných, urbáře a pozemkové knihy.

Výsledky digitalizace archiválií

Státní oblastní archiv Zámorsk

- Matriční knihy (Family Search International), dosud více než 4800 knih (přes 43 %), zpřístupněny na adrese archivu www.vychodoceskearchivy.cz/zamorsk prostřednictvím webové aplikace sdružení Family Search International,
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- další typy archiválií, zejména úřední knihy, kroniky všech typů a listiny.

Výsledky digitalizace archiválií

Moravský zemský archiv

- Matriční knihy, zveřejněno cca 1 000 kusů na adrese <http://actapublica.eu> v rámci projektu Acta Publica,
- cca 3 500 indikačních skic stabilního katastru Moravy z let 1824 až 1931, zpřístupněno na adrese <http://www.mza.cz/indikacniskici>,
- cca 650 listin zpřístupněno v rámci projektu Monasterium,
- digitalizace vybraných typů archiválií (kroniky všech typů, úřední knihy), moravské urbáře a lánové rejstříky,
- digitalizace grafik (projekt Veduty),
- elektronické archivní pomůcky,
- archivní fondy související s kožedělnou výrobou ve Zlíně.

Výsledky digitalizace archiválií

Zemský archiv Opava

- obsah zpracovaných archivních souborů – aplikace Archivní Vademecum (<http://vademecum.arcghives.cz>),
- matriční knihy, zveřejněny na adrese archivu http://matriky.archives.cz/matriky_lite, průběžná digitalizace nově přebíraných matričních knih,
- průběžná digitalizace grafik (projekt Veduty),
- vybrané typy archiválií (sbírky fotografií, kroniky všech typů a listiny, urbáře a pozemkové knihy),
- příprava digitalizace sčítacích operátů.

Výsledky digitalizace archiválií

Projekt Monasterium

- www.monasterium.net
- Mezinárodní centrum pro archivní výzkum ICARUS
- mezinárodní spolupráce,
- výměna informací,
- iniciování a podpora národních a mezinárodních projektů v rámci zpřístupňování archiválií prostředky výpočetní techniky.
- 127 institucí ze sedmadvaceti zemí.
- Česká republika – 10 institucí, mezi nimi sedm archivů (NA, MZA, SOA Plzeň, SOA Třeboň, ZA Opava, APH a AUK).
- 25000 snímků archiválií, zejména listin a rukopisů, přičemž drtivá většina z tohoto počtu archiválií je uložena v Národním archivu.

Výsledky digitalizace archiválií

Projekt Veduty v českých archivech vzniklé do roku 1850

- <http://veduty.bach.cz/veduty>
- Společný projekt odboru archivní správy a spisové služby, Archivu hlavního města Prahy a firmy Bach systems, s. r. o.

Shrnutí

- Digitalizace se provádí zejména pro ochranu archiválií a pro jejich snadné studium žadateli o předložení.
- Digitalizovány jsou zejména matriční knihy, úřední knihy, kroniky všech typů, listiny, sbírky fotografií, mapy a plány a další typy archiválií, nejvíce žádané badateli.
- Snaha státních archivů zpřístupnit co možná největší objem digitalizovaných archiválií způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Děkuji Vám za pozornost.